

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра готельно-ресторанної справи, туризму і рекреації

МАТЕРІАЛИ

VI Всеукраїнської науково-практичної конференції

ІНДУСТРІЯ ТУРИЗМУ І СФЕРА ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

15 травня 2025 року

Луцьк – 2025

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра готельно-ресторанної справи, туризму і рекреації

МАТЕРІАЛИ

VI Всеукраїнської науково-практичної конференції

ІНДУСТРІЯ ТУРИЗМУ І СФЕРА ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

15 травня 2025 року

Луцьк – 2025

УДК 338.48 (477) (082)

I-57

*Рекомендовано до друку вченою радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 7 від 27 травня 2025 р.)*

Рецензенти: Матвійчук Л.Ю., доктор економічних наук, професор
Петлін В.М., доктор географічних наук, професор

**Індустрія туризму і сфера гостинності в Україні та світі:
сучасний стан, проблеми й перспективи розвитку :**

I-57 матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Луцьк, 15 травня 2025 р.) / відпов. ред. Л.В. Ільїн. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2025. 132 с.

Збірник містить матеріали наукових досліджень, виголошених на VI Всеукраїнській науково-практичній конференції «Індустрія туризму і сфера гостинності в Україні та світі: сучасний стан, проблеми й перспективи розвитку», що була проведена на базі кафедри готельно-ресторанної справи, туризму і рекреації Волинського національного університету імені Лесі Українки. Коло питань, висвітлених у публікаціях, стосується багатьох актуальних проблем індустрії туризму й готельно-ресторанного господарства. Розглядаються питання діяльності підприємств гостинності в умовах воєнного часу, нормативно-правове регулювання туризму, кадрове та інформаційне забезпечення сфери обслуговування, регіональні особливості та перспективи розвитку туризму, а також інноваційні впровадження на ринку готельно-ресторанного господарства.

Тексти представлено у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст доповідей, а також добір, точність, достовірність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей.

УДК 338.48 (477) (082)

© Колектив авторів, 2025

© ВНУ імені Лесі Українки, 2025

ЗМІСТ

Секція 1. Туризм та сфера гостинності під час війни: глобальні виклики для України та світу

Бик Н.А., Онопрієнко В.П. Особливості страхування туристів в умовах війни.....	6
Михайлик У.Д. Потенціал туризму в Україні під час війни..	9
Немчур К.О. Туризм як Soft Power України: що показати світу, крім борщу та карпат?.....	12
Подпіснєв Д.С. Військовий туризм як інструмент збереження пам'яті та формування національної ідентичності: виклики та можливості для України.....	15
Сердюк Є.І., Коваленко О.В. Основні напрямки державної підтримки туристичної галузі в умовах збройних конфліктів.	20

Секція 2. Теорія та практика туризму й рекреації

Бейдик О.О., Гладкий О.В. Принцип «хоку» в географії національного та міжнародного туризму.....	24
Безсмертнюк Т.П. Теоретико-методичні особливості викладання освітнього компонента «туристична картографія».....	32
Деняк Д.П. Туристичний потенціал маловідомих локацій України.....	36
Ільїн Л.В. Теоретичні й прикладні засади оцінювання привабливості туристичних об'єктів регіону.....	40
Ільїн Л.В., Трухан А.І. Перспективи рекреаційного використання озер басейну річки Прип'ять (у межах Ковельського району).....	43
Ільїна О.В. Сапропелі Ковельського адміністративного району та можливості їх використання як лікувальних грязей.....	46
Ільїна О.В. Теоретичні й прикладні аспекти розвитку літературного туризму в Україні.....	48
Калько А.Д., Коротун С.І., Ріхтер А.О. Аналіз сучасних визначень екологічного туризму.....	54

development of society : Scientific monograph. Riga, Latvia «Baltija Publishing», 2024. P. 474–489.; 3. Ільїн Л.В. Лімноконплекси Українського Полісся : моногр. : у 2 т. Т. 1 : Природничо-географічні основи дослідження та регіональні закономірності. Луцьк : Ред.-вид. відд. «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. 316 с.; 4. Пасічник М.П., Ільїн Л.В., Хільчевський В.К. Сапропелеві рекреаційно-туристичні ресурси озер Волинської області : монографія. Луцьк : Волиньполіграф, 2021. 172 с.; 5. Шевчук М.Й. Сапропелі України: запаси, якість та перспективи використання. Луцьк : Надстир'я, 1996. 384 с.

УДК 379.85

ІЛЬІНА О.В.

olga777ilyina@gmail.com

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ТЕОРЕТИЧНІ Й ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЛІТЕРАТУРНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Літературний туризм нами розглядається як вид культурно-пізнавального туризму і є тимчасовими поїздками громадян з метою відвідування об'єктів літературного туристичного зацікавлення, участі у дозвіллевих та просвітницьких заходах літературної спрямованості на території держави постійного проживання або інших країн.

У сучасних умовах літературний туризм є фактично нішевим, а не масовим, найчастіше, у масовому туризмі зустрічаються лише його елементи, наприклад, одна-дві DESTINACIЇ у довгому турі [1–4]. Збереження культурної спадщини та поширення інформації про неї складають важливу частину освіти українців та збереження культурної ідентичності. Однак літературний туризм все ще залишається в тіні інших, більш успішних видів туризму.

Праці, присвячені дослідженням літературного туризму зустрічаємо серед науковців Великої Британії [13, 15], Ірландії [17], Нідерландів [18], Італії [11], Португалії [16], Китаю [7, 20], Тайваню [19], Південної Кореї [14] та ін.

Аналізуючи поняття «літературний туризм» необхідно звернутися до терміна «культурний туризм», сегментом якого власне і є літературний туризм, як соціально-економічне явище, відпочинок населення в подорожі поза місцем проживання з метою пізнання навколишнього світу, процес знайомства з особливостями історії, побуту та пам'ятками певного міста, країни чи регіону.

Літературний туризм – особливо виділяється серед його складових та передбачає подорожі місцями перебування авторів та літературних героїв, а також містами та країнами, де розгорталися дії художніх творів. Прообраз цього виду туризму можна простежити вже з V ст. до нашої ери, коли люди вирушали в мандри, щоб побачити дива, які описували античні письменники. Це були самостійні подорожі, а організовану форму літературний туризм почав набувати лише в XVII ст., коли освічені люди, які закінчили навчання, вирушали у своєрідну подорож до Європи перед тим як зайнятися професійною діяльністю. Перший організований тур був розроблений у 1846 р. Томасом Куком для любителів творчості Вальтера Скотта та Роберта Бернса.

Головна мета літературного туризму – відродження інтересу до історії, творчості та підняття престижу читання. Важливим його аспектом можна вважати питання взаємовпливу навколишнього світу та процесу створення літературних творів.

Літературний туризм має зв'язок з описуваними у літературних творах місцями та подіями, а також із життям самих авторів творів, тому, до літературних турів обов'язково включаються відвідування музеїв, пам'яток та інших об'єктів, що мають відношення до конкретного автора чи твору.

Основною формою реалізації літературного туризму є літературні маршрути та екскурсії. Літературні екскурсії акцентують увагу на книгах та їх авторах, а також історичних особистостях, які стали прототипами художніх творів. У зв'язку з цим літературні екскурсії поділяють на такі види: літературно-біографічні (описують життя та творчість авторів; історико-літературні (присвячені періодам історії вітчизняної літератури);

літературно-художні (присвячені літературним місцям, які відбилися у художніх творах).

Маршрути літературного туризму проводяться як і місцями вигаданого героя твору, місцями згаданими у творі, місцями проживання автора. Туристам, які захоплюються літературою, відвідуючи екскурсію цікаво знати, як місцевість впливала на створення того чи іншого твору та ін.

Головними джерелами, які уміщують та позиціонують літературну спадщину, є літературні музеї, що спеціалізуються на збиранні, обробці, зберіганні, експонуванні та показі тих чи інших матеріалів, пов'язаних або з письменником, або зі змістовим наповнення складової літературного твору.

Аналіз літературних джерел засвідчує, що типологія літературного туризму перебуває у стадії розробки. Зарубіжні дослідники в якості основних ознак враховують специфіку літературного об'єкта. Виділяють такі види: 1) згідно з дестинацією (місця, пов'язані з життям письменника; значні місця в художньому творі; дестинації, що сформували світогляд літераторів; дестинації, що стали самостійним туристичним напрямом завдяки автору) [9–10]; 2) відповідно до мети (дорожні нотатки [8]; літературні фестивалі; туризм книжковими магазинами [5–6]. Види літературного туризму зазвичай виділяються залежно від мети подорожі та конкретного літературного об'єкта, місця або цілої дестинації, до якої прямує відвідувач. Таким чином, усі літературні дестинації поділяються на два типи: а) місця, пов'язані з життям автора; б) створені туристичні об'єкти, пов'язані з літературним твором або героєм. Отже, можемо виділити сім видів літературного туризму: місця, пов'язані з життям письменника; визначні місця у художньому творі; дестинації, що сформували світогляд літераторів, що були джерелом їхнього натхнення; дестинації, які стали самостійним туристичним напрямом завдяки автору; дорожні нотатки; літературні фестивалі; відвідування книгарень [6, 8–9, 12].

Розвиток літературного туризму зумовлений комплексом чинників, найголовнішим з яких є, на нашу думку, ресурсний.

Інтерпретації структури ресурсів літературного туризму різні. Окремі дослідники виокремлюють:

1) літературні місця (адреси проживання та маршрути подорожей письменника, адреси та маршрути літературних героїв, ландшафт чи об'єкт, відображені у літературному творі);

2) категорії об'єктів (пов'язані з життям авторів літературних творів (садиби з їх музейними експозиціями) та відбивають творчість письменника (поселення, регіони як місця подій); групи ресурсів: за походженням – природні (геоморфологічні, гідрологічні, ботанічні) та антропогенні (літературні) з творами поета чи письменника та пов'язані з життям автора творів) та ін.

Цільовою аудиторією літературного туризму є особи, які цікавляться не лише літературними творами, а й історією їх створення, а також ті, хто намагається зрозуміти, в яких умовах складалася особистість автора того чи іншого твору. Цільова аудиторія, яка вибирає літературний маршрут, зазвичай ділиться на два типи: поціновувачі та шанувальники художнього тексту письменника; особи, захоплені історичною та естетичною цінністю літературних місць.

Представники першої групи вирушають у мандрівку з метою вшанувати пам'ять улюбленого автора, а ключовий мотив мандрівки другої групи – загальний інтерес. Незважаючи на те, що представники другої групи можуть не знати подробиць життєвого шляху письменника, вони мають загальні уявлення про об'єкт, що відвідується. Джерелами матеріалу у цьому випадку можуть бути будь-які носії інформації.

Іншою важливою особливістю літературних турів є те, що центральне місце в таких програмах займають екскурсійно-пізнавальні та культурні заходи, покликані задовольнити цікавість туристів. Іншими словами, проведення часу на таких турах носить культурно-пізнавальний характер. Можливе відвідування й інших туристичних об'єктів. Зазвичай, літературні тури включають: знайомство з важливими для життя та творчості письменника місцями; відвідування тематично пов'язаних театралізованих вистав, кінотеатрів, виставок; відвідування лекцій, семінарів, симпозіумів, тренінгів, літературних зустрічей;

участь у літературних святах та фестивалях та ін. Мета літературних турів – краще познайомитися з літературними та культурними традиціями тієї чи іншої країни.

Літературний туризм в Україні – один з наймолодших, але досить популярний і масовий вид туризму. Основною метою таких подорожей є ознайомлення з визначними пам'ятками, природними та етнічними особливостями, пам'ятниками історії, архітектури та сучасним життям народу, особливостями того чи іншого аспекту описаного у літературному творі. Його можна розглядати як систему, що надає всі можливості для ознайомлення з історією, літературою, звичаями, духовними та релігійними цінностями країни або окремого регіону.

Для інтенсифікації використання культурно-історичного потенціалу у розвитку літературного туризму в Україні необхідно вирішення низки проблем. Поміж них: реставрація літературних садиб та меморіальних музеїв; відновлення культурних ландшафтів; покращення транспортної доступності та оновлення туристичної інфраструктури об'єктів; збільшення обсягу та підвищення якості фондів; цифровізація; диверсифікація туристського продукту; реалізації культурних проєктів та програм; активізація маркетингових проєктів та ін. Важливою є роль регіональної туристської політики, зокрема розширення літературної тематики на інтернет-ресурсах, проєктування нових знакових місць літературної спадщини, паспортизація об'єктів літературного туризму.

Список використаних джерел: 1. Вітрук Н.О. Літературний туризм як перспективний напрям культурно-пізнавального туризму на Рівненщині. *Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2020. № 2 (14). С. 123–125.; 2. Ільїна О.В. Літературний туризм: ресурсна база й перспективи розвитку. *Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2025. № 5. С. 144–152.; 3. Ільїна О.В. Туризм. Рекреаційна географія: Поняття і терміни. Луцьк: Терен, 2004. 104 с.; 4. Лозинський Р., Кучинська І. Спеціалізований (нішевий) туризм: розвиток концепції в українській і зарубіжній науковій літературі. *Вісник Львівського університету. Серія географічна*. 2018. Вип. 52. С. 170–182.; 5. Brown L. Tourism and

pilgrimage: Paying homage to literary heroes. *International Journal of Tourism Research*. 2016. № 2. P. 167–175.; 6. Brown L., Gentile R. A life as a work of art: literary tourists' motivations and experiences at il vittoriale degli italiani. *European Journal of Tourism, Hospitality and Recreation*. 2015. № 2. P. 25–47.; 7. Bu N., Pan S., Kong H., Fu X., Bingna L. Profiling literary tourists: A motivational perspective. *Journal of Destination Marketing and Management*. 2021. P. 100659.; 8. Busby G., Klug J. Movie-induced tourism: The challenge of measurement and other issues. *Journal of Vacation Marketing*. 2001. № 4. P. 316–332.; 9. Butler R. Literature as an influence in shaping the image of tourist destinations: A review and case study. In book: *Canadian studies of parks, recreation and foreign lands.*, 1986. P. 111–132.; 10. Butler R. Literary tourism. Working definitions in literature and tourism. 2022. P. 79–80.; 11. Fenu C., Pittarello F. Svevo tour: The design and the experimentation of an augmented reality application for engaging visitors of a literary museum. *International Journal of Human-Computer Studies*. 2018. P. 20–35.; 12. Hoppen A., Brown L., Fyall A. Literary tourism: Opportunities and challenges for the marketing and branding of destinations? *Journal of Destination Marketing and Management*. 2014. № 1. P. 37–47.; 13. Ingram C. et al. Marketing “Literary England” beyond the special interest tourist. *Annals of Tourism Research Empirical Insights*. 2021. № 2. p. 100018.; 14. Kim S.S., Choe J.Y.J., Petrick J.F. The effect of celebrity on brand awareness, perceived quality, brand image, brand loyalty, and destination attachment to a literary festival. *Journal of destination marketing and management*. 2018. P. 320–329.; 15. Lovell J., Thurgill J. Extending hot authentication: Imagining fantasy space. *Annals of Tourism Research*. 2021. P. 103138.; 16. Quinteiro S., Carreira V., Rodrigues Gonçalves A. Coimbra as a literary tourism destination: landscapes of literature. *International Journal of Culture, Tourism, and Hospitality Research*. 2020. № 3. P. 361–372.; 17. Rossetti G., Quinn B. Understanding the cultural potential of rural festivals: A conceptual framework of cultural capital development. *Journal of Rural Studies*. 2021. P. 46–53.; 18. Van Deinsen L., De Paepe T. Visualising literary heritage: a viable approach? The case of the *Panpoëticon Batavûm (1772–1780)*. *Digital Applications in Archaeology and Cultural Heritage*. 2017. P. 49–58.; 19. Wang H., Zhang D. Comparing literary tourism in Mainland China and Taiwan: The Lu Xun Native Place and the Lin Yutang House. *Tourism Management*. 2017. P. 234–253.; 20. Yu X., Xu H. Moral gaze at literary places: Experiencing “being the first to worry and the last to enjoy” at Yueyang Tower in China. *Tourism Management*. 2018. P. 292–302.

Наукове видання

**ІНДУСТРІЯ ТУРИЗМУ І СФЕРА ГОСТИННОСТІ
В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ
Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

МАТЕРІАЛИ

VI Всеукраїнської науково-практичної конференції

(Луцьк, 15 травня 2025 року)

Підписано до друку 30.05.2025. Формат 60×84 ¹/₁₆
Ум. друк. арк. 8,25. Обл.-вид. арк. 8,2. Зам. 211. Тираж 100.
Папір офсетний. Гарнітура Times. Друк цифровий.

Видавець і виготовлювач ФОП Мажула Ю. М.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 47/35.

Тел. моб. 096 61 66 277, e-mail: y.mazhula@gmail.com

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 7662 від 07 вересня 2022 року